توندرەوێکی ریزەکانی نازییەت ئەبێتە چالاکەوانێکی چالاك ... ئامادەکردنی: ئەحمەد رەجەب

پاتریك ئەسپلوند Patrik Asplund لە تافی لاویدا بە هۆی گۆرانی ومیوزکی هاندەرو وروژێنەر چووە ناو رێکخراوە راسترەوە نازییەکان وجولانەوەی رەگەزپەرستی بەڵام لێرەدا باسی ئەوە ئەکەین چۆنچۆنی وازی لە نازییەت هێناو بیروباوەری گۆراو بۆ بە هەڵگری بیروباوەری هاوکاری و یارمەتیدانی کەسانی تر.

پاتریك ئەسپلوند ئەڵێت :ئەتوانم بڵێم بزوتنەوەکانی نازییەت لە سوید بە هۆی گۆرانی و میوزیکەوە سەری هەڵداو، لە سەرەتادا هەندێ کەس لە ئینگیلتەرا گۆرانی رەگەزپەرستانەیان بڵاوکردەوەو تیمێکی میوزیك بە ناوی سکرودرێڤەر Skrewdriver musik هەبوو، منیش لاوێکی هەرزەکار بووم گوێم لەو جورە گۆرانییانە ئەگرت و، هاوکات شەرم لە گەڵ کۆچبەران ئەکرد.

کاتێك هەرزەکار بووم و لە شەقامەکانی ستۆکهۆڵم لە گەڵ برادەرەکانم پیاسەمان ئەکردو گۆێمان لە میوزیك و گۆرانی هاندەر ئەگرت و لە گەڵ یەکترو لە گەڵ بیانییەکانی کۆچبەر شەرمان ئەکرد و، کەمە کەمە باوەرم بەو گۆرانیانە هێناو پەیوست بووم بە بیروباوەری نازییەت و، بووم بە یەکێك لە نازییەکان.

پێشتر لە ساڵانی نەوتەکانی سەدەی پێشوو لە رێی میوزیك و گۆرانی و ئاهەنگی هاندەر من و لاوانی تر ئەچووینە ناو جولانەوەکانی نازییەت بەڵام ئەمرۆ نازییەکان وازیان لەو شێوەیە هێناوەو، بە هۆی راگەیاندن و فیسبووکە لاوان بۆ رێکخراوەکانیان رائەکێشن.

لە بارەی ئەوەی بۆچی لاوانی سوید ئەچنە ناو رێکخراوی نازییەکان پاتریك ئەسپلوند ئەڵێت : هۆکاری سەرەکی ترسە و ئەمەش بەسەر خۆم هات کاتێك لاوێکی هەرزەکار بووم و، لە رووی کۆمە□ایتییەوە لە دەوروبەری ستوکهۆڵم ئەژیام و، ناوچەکە هەموو ڤێللا بوو، باوکم بەریوەبەر بوو لە کۆمپانیای تێلیای سویدی و، پەیوەندیم لەگەڵ لاوانی بیانی نەبوو، بە پێچەوانەوە هەردەم لەگەڵ کۆچبەرەکان شەرم ئەکردو، وامئەزانی هەرچی بیگانەیە ئاژاوەچین و حەزیان لە شەرە وهەمیشە شەرم لە گەڵیان ئەکردو لێم ئەدان و لێیان ئەدام و، نێوانمان لە رووی بیرەوە ناکۆك بوو بۆیە لەو باوەرەدا بووم ترس و شەرکردن بە جۆرێك لە جۆرەکان هۆکار بوون بۆ ئەوەی لاوان پەیوەندی

بە رێكخراوەكانى نازييەت بكەن.
كاتێگ گەورە بووم زياتر لە نيوەى هاورێكانم لە خەڵكانى وڵاتانى ترەو هيچ جياوازييەك لە نێوان خەڵكدا نييە، مرۆڤ هەر مرۆڤە بەڵام كاتێك لاو بووم ئەوەم نەئەزانى بەڵكو وام ئەزانى جياوازى لە نێوان خەڵك هەيە.
زۆر شەرم ئەكردو جارێكيان بەر چەقۆ كەوتم و لە ساڵى 1992 هەوڵى كوشتنم درا كاتێك يەكێك ويستى بە ئۆتۆمبێل لێمبدات، بەڵى لە پاش شەركردن لە يانەيەك كەسێك گڵۆبى ئۆتۆمبيلەكەى كوژاندبووەوە و لە دەرەوە چاوەڕێى ئەكردم بمگوژێت و، لە نەخۆشخانە حەزم لە چارەى بيانييەكان ئەئەكردو ترس دايگرتبووم و، واملێهات رقم لە هەموو شتێك بێت كە پەيەندى بە خەڵكى بيانييەوە هەبێت. سياسەت هيچ پەيوەندييەكى بەوە نەبوو كە چوومە ناو رێكخراوەكانى نازيسم بۆ نموونە (10 دە هەفتەی دەربارەى رەگەزپەرستيم نەخويند بۆ ئەوەى ببم بە رەگەزپەرست) بەڵام ئەزمونەكەم كە تيادا ژيام و ئەوەى بەسەرمهات وايلێكردم بچمە ناو رێكخراوى نازييەكان.
ئەتوانم بڵێم رق و كينە و گۆرانى هۆكار بوون ببم بە نازيسست :
گۆرانيبێژ بووم و تيپێكى گۆرانيم لە ساڵانى نەوەتەكانى سەدەى رابردوو دامەزراندو گۆرانييەكان پاڵيان بە خەڵكەوە نا بەرامبەر بە بيانى و كۆچبەران رق ئەستور بن و، هەنديكيان لە بەر رق و كينە كەوتنە ئەنجامدانى تاوان و، لەو كاتانەدا زۆر كەس لە سويد كوژران و زوربەيان لاوان بوون و، ئەوانەى هەستان بە كوشتنيان گوێگرى گۆرانييەكانم بوون.
چۆن توانيم لەو رق و كينەيە رزگارم بێت و، واز لە لە بيرى رەگەزپەرستى بێنم پيشەكى زۆر نيگەران وبەداخم و، بە هۆى گۆرانى و دەقەكانى رقم بڵاوكردەوە و هەستم كرد ئەوە منم پاڵم بە خەڵكەوەنا تاوان ئەنجام بدەن و ئەوەش كارێكى بێسوود بوو، ئەو تاوانانەى ساڵانى نەوەتەكانى سەدى رابڕدوو بوونە هۆكارى وازهێنانم لەو بيروباوەرەو دووركەوتنەوە لە بزوتنەوەكانى راسيزم.
باتريك ئەڵێت :خاوەنى بيرورای توندوتيژی و نازيسست توانيان هەيە كەسانى راراو سەرلێشێواو بگرنەخۆ، ئەگەر كەسێك سەيرى فليمى بەڵگەنامەكـــان و رووداوەكـــانى جيهـــان بكـــات بۆى دەرئەكەوێـــت بزوتنەوەكانى راسيزم بە ئاسانى خەڵكيان دەستئەكەوێت بۆ نموونە پێكدادان و هەڵپژان لە نێوان تايفەكانى ئيسلام (سوونني و شيعە) هەيە و هەروا لە ئەوروپا زۆران لە نێوان تايفەكانى كاسۆليك و پرۆتيستانەكان و خەڵكى تر هەيە تەنانەت لە ستۆكهۆڵم زۆر كەس لە زۆر نەتەوەو توێژەكان لە يەكئەدەن و، ئێمەى مرۆڤ زۆر زيرەكين بۆ تەماشاكردنى جياوازييەكان و حوكم سەپاندنى پێشوەختەو لە كۆتاييدا

هەڵگیرساندنی شەر لە نێوانماندا.
ئەو دیمەنە سپیپێستەکان وئەوروپییەکان ئەگرێتەوە و، ئەوانە خۆیان بە گرۆپ گۆشەگیر کردووەو ترسیان لێنشتووە کە بیگانەکان دێن و دەستبەسەر هەموو شتێك ئەگرن و، سپیپێستەکان لە گەڵ کاتدا لەناو ئەچن و،چەندین جار ترامپ ئاماژەی بەوەداوەو، بە کورتی راسیزم لە سەر ترس دامەزراوە.
زۆرجار ئەزانین بۆ خەڵك روو لە بزوتنەوەی نازییەکان یان بزوتنەوە توندرەوەکان و ئاینییەکان ئەکات ، هۆکاری سەرەکی هەستکردنی مرۆڤە کە ژیانی بێ نرخە یان هەستکردنە بە تێکشکان و بێتوانی لە دۆزینەوەی رێگایەکی دیاریکراو لە ژیاندا و، بەو هۆیانەوە ئاین و جولانەوەی نازیسم دەرئەکەون هاوکات مرۆڤ ئەڵێت ئێستاکە خواستم هاتەدی و ئەتوانم بژیم , نازییەت و توندرەوکان بە ئاسانی ئەتوانن خەڵکی ترسنۆك و سەرلێشێواو بۆ خۆیان راکێشن.
ئایا بە دەرچوونی باتریك لە ریزەکانی نازییەکان و وازهێنان لە بیروباوەریان تووشی کێشەو گێچەل بووە؟ باتریك ئەڵێت : ساڵی 1998 ی سەدەی رابردوو لە جولانەوەی نازییەکان دەرچوم و، هەستمکرد رێگام ونکردووەو، من ناسراوو ناودار بووم و تیپێکی گەورەی میوزیکم لە سوید هەبوو : رۆژنامە ناسراوە گەورەکان لە سەریان نووسی و، هاوکات لە گەڵ نازییەکان تووشی هەرەشەی کوشتن و چەندین جار تووشی شەرو ئاژاوە بوومەوەو هەروا خێزانەکەم دووچاری هەرەشە بووەوە و، من ئامادەبووم بۆ ئەو هەرەشانە و، زۆر کەرەت لە گەل نازییەکان تووشی شەر بووم.
کاتێك مێرمنداڵ بووم زۆرجار تووشی شەر بووم و، زۆر کاری بێ عەقلانیم ئەنجامدا، لە خەڵکم داوە و ئەوانیش لێیانداوم و تووشی توندوتیژی بوومەتووە بەڵام لە هەموو شتێك خراپتر من لە رێی میوزیکەوە رق و کینەم بڵاوکردووەتەوەو، ئەو رقە لە دڵی هەندی کەس چەسپی و بووە هاندەر بۆ ئەوەی تاوان لە دژی خەڵکی تر ئەنجام بدەن و، بە بۆچوونی خۆم ئەوە خراپترین کارە لە ژیانمدا کردوومەو ، لە بەرامبەر ئەو کارانەش ئەوە بیست ساڵە لەگەڵ کۆمەڵەو دامەزاوەی جیا جیاکان لە پێناو خۆگونجاندن و پێکەوە ژیان و بەرنگاری تاوان کار ئەکەم .
باتریك چی بە کەسانی بێگانە کە بەلای توندوتیژی و بیری نازییەت نزیك ئەبنەوە یان ئەوانەی هەستی راسیزمانەیان بەرامبەر بە کەسانی تر هەیە ؟
ماوەی 15 ساڵە لەگەڵ زۆر پرۆژە بۆ پاڵپشتی دەوروبەری شار کار ئەکەم و، یە کێك لەو پرۆژانە ناوی { فوتبۆڵی شەوانەیە } و، شەوانی هەینی و شەممە دەرگای ساڵەکانی (قاعەکان) ی وەرزش ئەکەینەوە بۆ

یاری فوتبۆڵ و، پرۆژەکە، پرۆژەیەکی ئاسانە بۆ جێبەجێ کردن و، زیاتر لە 70 ساڵ (قاعە) لە سەرانسەری سوید کراوەتەوەو وسەدان نەوجوان ولاو روو لەو سالانە ئەکەن و، بزانە لە هەموو سوید ژمارەی ئەوانەی ئێواران یاری فوتبۆڵ ئەکەن چەندە؟

ساڵی رابردوو ژمارەیەکی زۆر ئەفغانی هاتن بۆ سوید ، شەپۆلێکی گەورەی کۆچبەر بوون و، شەر لە گروپەکەم روویدا لە نێوان لاوانی دەوروبەری ستۆکهۆڵم و لاوانی ئەفغان و، کۆمەڵگای سویدی لەوە تێناگەن چۆن ئەوانە هەموویان بیگانەن و یەکتر ئەناسن و هاتوونەتە ناو شارو شەر ئەکەن.

دیارە کۆمەڵگای سویدی نازانێت خەڵکێکی زۆر لە ناوچەو وڵاتانی جیهان هاتوون و هەر یەك لەوانە خاوەنی کلتوری تایبەتی خۆیەتی و جیهان پرە لە شەرو ئاژاوەو ، لێرەش شەر لە نێوان لاوانی بیگانە وئەفغانەکان روودەدات و ئێمە کار ئەکەین بۆ نەهێشتنی شەر.

راسیزم تەنها شتێك نییە سویدی بەرامبەر بیانییەکان ئەنجامی ئەدات و، خەڵکی تریش دژ بە یەکتر ئەو کارە ئەکەن ، کێشەو شەر لە هەموو جیهان هەیە بۆ نموونە لە ئێرلەندا لە نێوان کاسۆلێك و پرۆتیستانت ، جاروبار ناوەکان ئەگۆردرین بەلام کردەوەی راسیزم هەر یەکەو خاوەن یەك شوناسنامەیە.

بەپێی ئەزمونی خۆم کەس ناتوانێت حوکم بدات لە سەر کەسێکی تر کە نایناسێت و، کاتێك مرۆڤ خەڵکەکە ئەناسێت ئەوکات ئەزانێت هەموو خەڵك وەك یەك یەکسانن و، نابیت حوکم لە سەر خەڵك بە پێی باکگروندی کۆمەڵایەتی یان رەنگی پێستی دەموچاویان بدرێت و، خەڵکی خراپ خراپن و، خەڵکی باش باشن بەڵام ناتوانرێت حوکم لە سەر گەلێك بە تەواوەتی بدرێت و، ئەو جۆرە حوکمە‌ دەبەنگییەو ، ئەگەر یەکێك بیر لەوە بکاتەوە ئەو لە هەموو کەسێك بەپێی ئەوەی سەر بە گروپێك یان رەگەزێکی دیاریکراوە باشترە ئەوە بۆ عەقڵی و دەبەنگییە و هەموو خەڵك لە هەر کوێ بن وەك یەکن.

بۆ حزبی دیموکراتەکانی سوید هەواداریان زۆرئەبێت ؟

پاتریك ئەڵێت : لەم دواییەدا خەڵکی زۆر هاتن بۆ سویدو شەرو پێکدادان زۆر بوون چونکە سیاسەتی سوید بۆ گونجاندنی کۆچبەران لە کۆمەڵگای سویدی چەوتەو خراپە، کاتێك خەڵکی زۆر هاتن بۆ سوید لە زۆر شوێنی جیهان وەك سۆماڵ بۆ نموونە سوید ئامادە نەبوو پێشوازی لەو خەڵکە بکات و لە گەڵ کۆمەڵگاکەی بیانکونجێنیت و، سوید دابەشیانیکرد بە سەر ناوچەکانی دەرەوەی شارو، ئەو ناوچانە دەستکەوتیان نییە یان زۆر کەمە‌ بایەخ بە ئەوانەی تازە هاتوون بدات و، لێرەوە رادەی پەروەردەو فیرکردن دائەبەزێ و، بارودۆخی ئەو ناوچانە ئاڵۆز ئەبێت و تاوانیش زۆرترو، کۆمەڵێکی زۆر لە لاوان

هەستان بە ئە ئەنجامدانی تاوان و، راگەیاندنەکان کەوتنە نووسین لە سەر ئەوانەی تازە هاتوون و سویدییەکان ترسان وداوایانکرد کێچ رابگرن بۆیە حزبی SD ناودەر ئەکات و، سوید بەرەورووی کێشەی خۆکونجاندن ئەبێتەوەو،کەسیش ناوێرێت بەرامبەری بوەستێت و، کەسیش نایەوێت بڵێت کێشەیە و هەوڵ بۆ چارەسەری بدرێت حکومەتی سوید دەستی خستوەتە سەر گوێکانی بۆ ئەوەی هیچ نەبیستێت و، لە کاردانەوەی ئەو بێ هەڵوێستییە ناوی حزبی دیموکراتەکان بەردەوامە لە هەڵکشان.

حزبی SD (دیموکراتەکانی سوید) لە سەرەتادا لەلایەن راسیزم و فاشییەکان دروستکرا و منیش لەگەڵیاندا بووم و، زانیاری باشم هەیە لە سەر ئەو کەسانە حزبەکەیان دروستکرد.

بەرای تو پاتریك ئایا حکومەتەکانی سوید لە سیاسەتی کونجاندن و تێکڵاوکردنی کۆچبەران و کۆمەڵگای سویدی شکستیانهێناوە ؟

بەڵێ سویدییەکان زیرەکن لە بەرزکردنەوەی کارتی زەرد وەك دادوەرەکان لە کاتی وەرزشدا بەرزی ئەکەنەوە بەڵام زیرەك نین لە خۆکونجاندن و، ئەو کەسانە لەو بواردا قاڵبوون ئەوانەن لە دەرەوە هاتوونەتە سوید و سویدییەکان نین و، هەر ئەوانن ڕێگا بۆ هاتنی خەڵکی تر خۆش ئەکەن، سوید بەرنامەی گونجاندنی نییە ، بەرنامەیەکی نیشتمانی ، بەڵێ ئەوەمان نییە و، ئەوەش گێلییە برۆگرامێکی لەو شێوەیەمان نییەو لێرەو کێشەکان سەرهەڵئەدەن. سیاسەتی پەیروکراو لە ئێستادا سیاسەتێکی چەوتە (ئێمەو ئەوان) سیاسەتێکە خەڵك کۆ ناکاتەوە و زۆر هەڵەیەو هەندی کەس ئەڵێن بۆ پشتگیری لە جیمی نەکەین، ئەو زیرەکترین سیاسییە لە سوید، بەڵێ جیمی زیرەکە بەڵام پشتگیری حزبەکەی لەوە هاتووە خەڵك هێلاك بووەو، بە رای من هۆکاری سەرەکی دەنگدان بە دیموکراتە سویدییەکان SD ترسە لە ئەنجامدانی تاوان و ئەوەی لە دەرەوەی شار رووئەدەن لە دزیی و توندوتیژی و بڵاوکردنەوەی ئەو هەواڵانە لە بەشەکانی راگەیاندن و، ترس ئەخەنە دڵی خەڵکەوە و هەمووی ئەخەنە ئەستۆی بیانییەکان بەبێ ئەوەی چەخت لە سەر بنبرکردنی تاوان بکرێت وئەمەش لە سیاسەتی دابەشکردنی خەڵکە بۆ بۆ سپی و رەش یان سویدی و بێگانە.

باتریك لە ئێستادا بۆ یارمەتیدانی لاوان چی ئەکات ؟

پاتریك ئەڵێت : پێشتر لە پرۆژەی (Frysthus) لە سوید کارم ئەکردو، دوواجار لە چەند پرۆژەیەك پەیوەست بە لاوان و بەرنگاربوونەوەی راسیزم و، لە (Frysthus – فریستهاوس) لە پرۆژەیەك بە ناوی ئیکست (Exist) ئیشم کرد ، کارکردن لە پێناو دەرچوونی خەڵك لە بزوتنەوەکانی راسترەوی توندوتیژی و نازییەت و ئەم پرۆژەیە زۆر گەورە بوو ، لەپاشان لە گەڵ پرۆژەی فوتبۆڵ کارم

کـردووەو چەنـد پرۆژەیەکـی تـر بۆ بەرنگـاربوونەوەی تونـدوتیژی و راسیزم.
لەمرۆدا لە گەڵ دامەزراوەی (Godspot) کار ئەکەم و، دامەزراوەکە کار بۆ گونجاندن لە ناو وەرزش و چەند پرۆژەیکی تر تایبەتە بە هەرزەکاران ولاوان ، وا 20 ساڵە من لەگەڵ ئەو جۆرە دامەزراوەو رێکخراوانە کار ئەکەم وزۆر بە داخەوەم بۆ رابووردووم و ئەمەوێت کار بکەم ئەو مێژووە رەشەی خۆم لەناو بەرم، نابێت مرۆڤ بۆ ئومید بیـت و، لـە ئێسـتادا تـاوان بەرێـژەی 50% کـەمیکردووە و، ئێمـە ئەتوانـنین هاوکاری یەکتر بین وپێکەوە لە ئاستەنگەکاندا دەربازبـین و تەنها ئەمە چارەسەرە نەوەك سنورداخستن و خەڵك دەرکردن.
25/4/2020